

IX-XI ASRLARDA GERMANIYA

Rayemov Toshpo'lat

SHDPI 1- BOSQICH TALABASI

Otamurodov Doniyorbek

SHDPI 2- BOSQICH TALABASI

Annotatsiya : IX-XI asrlarda Germaniya tarixi va siyosiyati juda murakkab davrni tashkil etdi. Ushbu davrda Germaniya hududida xristianlikning keng tarqalishi, feodal tizimning shakllanishi, va imperatorlikning kuchayishi kabi muhim ijtimoiy, siyosiy va diniy o'zgarishlar sodir bo'ldi. Germaniyaning siyosiy hayotida Karolinklar sulolasi (IX asr) va Ottonlar sulolasi (X-XI asrlar) muhim rol o'ynadi. Karolinglar imperiyasining tashkil topishi, Sharlmanning hukmronligi davrida Germaniya, Frantsiya va Italiya hududlarini o'z ichiga olgan katta imperiya tashkil topdi. Bu davrda Xristianlik jamiyatda o'z o'rnini topdi va imperatorlar, papa bilan hamkorlikda diniy va dunyoviy hokimiyatni birlashtirishga harakat qilishdi. X asrning oxiri va XI asrning boshlarida Germaniya feodal tizimining rivojlanishiga guvoh bo'ldi. Ottonlar sulolasi (Otton I, II va III) Germaniyada o'z hukmronligini mustahkamladi va imperatorlikning kuchayishiga olib keldi. Otton I ning boshchiligida Germaniya imperiyasi o'zining eng yuqori nuqtasiga chiqdi, bu esa Germaniyaning Yevropadagi siyosiy ahamiyatini yanada oshirdi.

Kalit so'zlar: Otton I, Karolinglar, Ottonlar sulolasi, Xristianlik, Sharlman, Yevropa, Feodallar.

IX-XI asrlarda Germaniya tarixida juda muhim o'zgarishlar yuz berdi. Bu davrda Germaniya, Karolinglar va Ottonlar sulolalari hukmronlik qilgan, feodalizmning shakllanishi va Xristianlikning kuchayishi jarayoni yuzaga kelgan. Germaniya o'zining siyosiy va diniy strukturasi bilan Yevropaning markaziy qismida muhim ahamiyatga ega bo'ldi. IX asrning oxirlarida Sharlman (768-814) boshchiligidagi Karolinglar imperiyasi Germaniya hududini ham qamrab oldi. 800-yilda Sharlman, papa tomonidan imperator deb taqdirlandi va bu uning dunyo siyosatidagi mavqeini mustahkamladi. Sharlman o'zining xristianlikka asoslangan siyosatini amalga oshirdi, Germaniyada xristianlikni kuchaytirish va uni butun imperiya bo'ylab targ'ib qilishga intildi. Sharlmanning davrida Germaniya, Frantsiya va Italiya hududlarida xristianlik keng tarqaldi. Sharlman xristian diniy hokimiyatini qo'llab-quvvatlab, xristianlikni Germaniyaning rasmiy dini sifatida o'rnatdi. Otton I (936-973) X asrning boshlarida Otton I Germaniya taxtiga o'tib, 962-yilda Roma imperatori unvonini oldi. Bu Ottonlar sulolasining kuchayishiga olib keldi va Germaniya imperiyasining asosini tashkil etdi. Otton I ning davrida Germaniya va papalik o'rtasida yaqin aloqalar o'rnatildi. Otton I papaga nisbatan katta ta'sir o'tkazib, o'z imperiyasining ta'sirini kuchaytirdi.

Otton I va uning vorislari, Otton II va Otton III davrida Germaniya imperiyasi o'zining yuqori siyosiy mavqeini saqlab qoldi. Biroq, Otton III ning o'limi (1002-yilda) va ichki nizolar natijasida imperiya bir oz zaiflashdi. Germaniyada IX-XI asrlarda feodalizmning shakllanishi davom etdi. Yer egalari (feodallar) o'zlarining mustaqil hokimiyatiga ega bo'lib, serflar va erkin dehqonlar bilan ishlashdi. Germaniya hududidagi yerlar bo'linib, imperatorlar va feodallar o'rtasida ittifoqlar va raqobatlar kuchayib bordi. Feodallar o'z yerlarini boshqarib, imperatorlar bilan siyosiy aloqalarni mustahkamlashga harakat qilishdi. IX-XI asrlarda papalik va imperatorlar o'rtasidagi kuchli siyosiy kurashlar davom etdi. Bu davrda eng katta nizolardan

biri, "investitura nizozi" (1075-1122) deb nomlangan voqea bo'lib, u diniy lavozimlarni tayinlash huquqi uchun bo'lgan kurashni anglatadi. Imperatorlar papaga qarshi turishga harakat qilib, o'z hukmronligini mustahkamlashga intildilar. Investitura nizosi Germaniya va butun Evropada siyosiy, diniy tizimlarning shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatdi. IX-XI asrlarda Germaniya imperiyasi o'zining siyosiy va diniy tuzilmasini shakllantirdi. Germaniya imperiyasida imperatorning hokimiyati faqat muhim feodallar tomonidan qo'llab-quvvatlanar edi. Imperatorlar va papalar o'rtasidagi munosabatlar Germaniyaning ichki siyosatiga ta'sir etdi. Biroq, papalik va imperatorlar o'rtasidagi kurashlar, nihoyat, papaning kuchini oshirishga olib keldi. IX-XI asrlarda Germaniya tarixida feodalizmning rivojlanishi, xristianlikning kuchayishi va imperatorlar bilan papalik o'rtasidagi siyosiy kurashlar muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Sharlman va Ottonlar sulolalari hukmronlik qilgan davrda Germaniya, Evropa siyosatida markaziy rol o'ynagan va keyinchalik Germaniya imperiyasining mustahkamlanishiga asos bo'lgan.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak IX-XI asrlarda Germaniya tarixi, Evropaning siyosiy va diniy tuzilmalari uchun muhim bosqichni tashkil etdi. Bu davrda Karolinklar va Ottonlar sulolalari hukmronligi ostida Germaniya imperiyasi o'zining siyosiy ahamiyatini mustahkamladi. Sharlman va Otton I kabi hukmdorlar, xristianlikni tarqatish va imperatorlikning kuchini oshirish orqali Germaniyaning o'z o'rnini topishini ta'minladilar. Feodalizmning rivojlanishi va papalik bilan bo'lgan ziddiyatlar esa Germaniyaning siyosiy tuzilmasini shakllantirdi. Bu jarayonlar, nihoyat, Germaniya imperiyasining shakllanishiga, papalik va imperatorlar o'rtasidagi o'zaro ta'sirning kuchayishiga va Evropadagi siyosiy muvozanatning o'zgarishiga olib keldi. Shunday qilib, IX-XI asrlar Germaniyaning tarixida muhim o'zgarishlar va rivojlanishlar davri bo'lib, keyingi asrlar uchun poydevor yaratdi.

Foydalanilgan adabiyotlar va manbalar:

1. ABDUJABBOR KABIROV. QADIMGI SHARQ TARIXI TOSHKENT 2016
2. RAJABOV RAVSHAN JAHON TARIXI 1 QISM .RAJABOV RAVSHAN TOSHKENT YANGI ASR AVLADI.
3. F.BOYNAZAROV QADIMGI DUNYO TARIXI.TOSHKENT 2002.
4. VSEVOLOD AVDIYEV QADIMGI SHARQ TARIXI TOSHKENT 1964.
5. ANATOLIY SAGDULLAYEV QADIMGI SHARQ TARIXI.
6. Begaliyev, N., Xumoyun, A., & Shahlo, S. (2024). RTA OSIYO GIDROTEXNIKA INSHOOTLAR TARIXI SARDOBA VA KORIZLAR MISOLIDA. UNIVERSAL JOURNAL OF LAW, FINANCE AND APPLIED SCIENCES, 2(9), 57-62.
7. Бегалиев, Н. (2024). БУХОРО–ҚАРИШИ САВДО ЙЎЛИДА ЖОЙЛАШГАН САРДОБАЛАР. Science and innovation, 3(Special Issue 3), 141-144.
8. Begaliyev, N. X. (2022). ETNOLOGIK TADQIQOTLARDA TERMINOLOGIYA MUAMMOSI. Oriental Journal of Social Sciences, 2(2), 69-72.
9. Otamurodov, D. (2024). IMOM BUXORIY - BUYUK MUHADDIS ALLOMA. YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).
10. Sobit, K. (2023). THE LAUNCH OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL EVENTS IN THE NEIGHBORHOODS OF SHAHRISABZ CITY. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(1), 398-401.

11. Sunnatovich, Q. I., & Sobit, K. (2023). VARGANZA QISHLOG‘IDAN TOPIILGAN YODGORLIKLAR TARIXI (I-XV ASRLAR). JOURNAL OF SCIENCE, RESEARCH AND TEACHING, 2(9), 33-35.
12. Bobokulovna, Q. F. (2024). RESPUBLIKA “TADBIRKOR AYOL” UYUSHMASINING AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOLANTIRISHDAGI ROLI. TADQIQOTLAR. UZ, 35(1), 111-113.
13. Qanoatova, F. (2024). TURIZM RESURSLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINING AHAMIYATI. YANGI O‘ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).
14. Tolibov, N. (2024). EKOTURIZM SOHASIDA TARIXIY JOYLAR VA OBIDALARNING AHAMIYATI. YANGI O‘ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).
15. Nurillaevich O. B. et al. Factors Of The Formation Of Ecological Culture In The Education And Training System //Journal of Pharmaceutical Negative Results. – 2022. – C. 984-989.
16. Aralovna O. G. et al. Ecological globalization and its social place in the globalization system of processes //Journal of Survey in Fisheries Sciences. – 2023. – T. 10. – №. 1S. – C. 5000-5006.
17. Ayonovna A. S. The Need for the Formation of Environmental Education and Upbringing in Young People in the Conditions of Environmental Globalization //Global Scientific Review. – 2023. – T. 13. – C. 7-10.
18. Ayonovna A. S., Xudoyberdi o‘g‘li P. L. EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA EKOLOGIK OMIL TUSHUNCHASI ‘ //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 40. – №. 4. – C. 135-139.
19. Ayonovna A. S., Xudoyberdi o‘g‘li P. L. EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA EKOLOGIK OMIL TUSHUNCHASI ‘ //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 40. – №. 4. – C. 135-139.
20. Otamurodov, D. (2024). IMOM BUXORIY - BUYUK MUHADDIS ALLOMA. YANGI O‘ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI, 1(01).